

Cancerformer

Vulvacancer innebär att en cancertumör har bildats någonstans i vulvan, som är de yttre delarna av det kvinnliga könsorganet. Vulvacancer är en ovanlig cancersjukdom. Färre än 200 personer får diagnosen vulvacancer varje år i Sverige. De flesta är över 70 år. Vulvacancer kan oftast opereras.

[Cancer](#) i vulvan innebär att det har bildats en cancertumör i de yttre delarna av könsorganet. Vulvan är de yttre och inre blygdläpparna, klitoris, urinrörsöppningen, slidöppningen och mellangården. Här kan du läsa mer om [könsorganet](#).

Man vet inte allt om orsakerna till vulvacancer men det finns några kända risker:

- Hudsjukdomen [lichen sclerosus et atrophicus](#).
- [HPV-infektioner](#).
- [Rökning](#).
- Nedsatt immunförsvar, till exempel på grund av immundämpande behandling efter en organtransplantation.

Vulvacancer delas in i olika stadier beroende på om sjukdomen har spridits och hur mycket den har spridits.

Det vanligaste är att cancertumören är begränsad till vulvan. I senare stadier kan vulvacancer sprida sig till lymfkörtlarna i ljumskarna och bäckenet. Bäckenet är nedre delen av magen där till exempel äggstockarna och livmodern finns.

Det är sällsynt, men ibland kan cancertumören sprida sig till urinblåsan eller ändtarmsöppningen. Det är ovanligt att cancersjukdomen sprider sig till andra delar av kroppen.

Vulvan är de yttre delarna av könsorganet: Klitoris, de inre blygdläpparna, de yttre blygdläpparna, urinrörsöppningen, slidöppningen och mellangården. På bilden syns även ändtarmsöppningen.

Vulvacancer kan ge ett eller flera av följande symtom:

- Det kan kännas som en hård knöl eller knuta.
- Det kan vara ett sår som inte läker.
- Det kan vara ett sår som blöder.
- Det kan klia eller svida i vulvan.

Om det kliar eller svider beror det oftast på något annat än cancer, till exempel svamp, eksem eller torra slemhinnor. Du kan läsa mer i texten om [klåda i underlivet](#).

Kontakta en gynekolog eller en [vårdcentral](#) om du har haft något eller några av symptomen i några veckor. Många mottagningar går att kontakta genom att [logga in](#).

Ring telefonnummer 1177 om du behöver [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var du kan söka vård.

% " %%) ' ← %%)

Genom [Min vårdplan](#) har du möjlighet att vara delaktig i din vård. Du får svar på frågor som är viktiga för dig om din utredning, behandling, uppföljning eller [rehabilitering](#).

← %%) %) " % ' ← ← ←% ↔ (' ' '

Du erbjuds utredning enligt ett standardiserat vårdförlopp om läkaren misstänker att du kan ha vulvacancer.

[Standardiserade vårdförlopp](#) är ett sätt att organisera utredningen så att den går så snabbt som möjligt. Bland annat finns tider avsatta för de undersökningar kan behövas.

Läkaren som skriver remissen berättar för dig varför du bör utredas enligt ett standardiserat vårdförlopp och vad det innebär och när du kan få besked om du har cancer eller inte.

Det går ofta fort att få kallelser till undersökningar i ett standardiserat vårdförlopp. Det är bra om du är tydlig med hur personalen säkrast når dig, så att du inte missar någon kallelse.

↔ ' ' ' ←% " %%)

Det finns olika undersökningar som läkaren kan behöva göra för att utreda dina besvär.

Läkaren undersöker vulvan, slidan och livmodern för att försäkra sig om att besvären är begränsade till vulvan och att du mår bra för övrigt. Läkaren kan behöva ta vävnadsprov i vulvan. Då får du först [lokalbedövning](#). Vävnadsprov kallas också för biopsi.

Du blir oftast remitterad till en kvinnoklinik som fortsätter utredningen om du behöver undersökas mera. Till exempel kan fler och mer ingående vävnadsprover behöva tas. Då kan du ibland behöva bli [sövd med narkos](#) en kort stund. De flesta mår som vanligt efteråt och kan åka hem samma dag.

Vävnadsproven skickas till ett laboratorium och analyseras i mikroskop för att ge svar på om du har cancer eller någon annan sjukdom och vilken behandling som då blir bäst.

% " %%) ' ← %

Oftast behöver du undersökas mera om du har cancer. Undersökningarna kan visa om canceren har spridit sig. Läkaren kan misstänka det, till exempel om cancertumören är stor eller om du har förstörade lymfkörtlar som läkaren kan känna med händerna i dina ljumskar.

↔ %%) % ← ← ← ← ' ' ' ' % ←

Du kan behöva bli undersökt med [lungröntgen](#), [ultraljud](#), [datortomografi](#) eller [magnetkamera](#) för att kartlägga sjukdomen och visa om den har spridit sig.

↔ " ← % ↔ "

Vulvacancer kan sprida sig till [lymfkörtlarna](#) i ljumskarna. Därför kan en eller båda ljumskarna behöva undersökas, oftast med hjälp av [ultraljud](#). Det kan göras med ett eller flera vävnadsprover.

Läkaren kan ta ett vävnadsprov genom att föra in en nål i en lymfkörtel, ibland med hjälp av ultraljud. Du kan få [lokalbedövning](#) och utöver nålsticket brukar provtagningen inte göra ont.

Ibland behöver en eller flera lymfkörtlar tas bort för att undersökas mer. Det kallas operation av portvaktskörteln eller sentinel node-operation. Operationen görs oftast samtidigt som operationen i vulvan. Läs mer i kapitlet [Behandling](#).

% ` ⇒

När du lämnar prov i vården sparas en del prov i en biobank. Prover sparas för att din vård ska bli så bra och säker som möjligt. Läs om [prov i vården som sparas](#).

% %

Den vanligaste behandlingen är att operera bort cancer. Ibland behöver även lymfkörtlarna i ena lumsken eller båda lumskena opereras. Efter operationen kan du behöva strålbehandling. En del får strålbehandling tillsammans med cytostatikabehandling.

Ibland kan man få strålbehandling i stället för att bli opererad.

En grupp med olika specialister inom gynekologisk cancervård rådgör om alla personer som har fått diagnosen vulvacancer. Din läkare kontaktar specialisterna så att de kan föreslå den behandling som de bedömer blir bäst för dig utifrån de undersökningar som har gjorts.

Din läkare berättar för dig vad specialisterna kommer fram till.

% ← " % ` ` ←

Läkaren tar bort den vävnad där det finns cancer. Även en del av vävnaden runt omkring tas bort för att minska risken för att cancerceller lämnas kvar.

Hur omfattande operationen blir beror på hur stor cancer är och om den har spridit sig.

Operationssåret sys oftast ihop direkt eller också täcker kirurgen såret med hud från till exempel låren eller skinkorna. Det är vanligt att få [narkos](#) eller [ryggbedövning](#).

3 ← % (" ←←← ` ← ←% " ↔ " ← %

Operationen i vulvan kan behöva kombineras med någon typ av operation i ena lumsken eller båda lumskena. Där finns lymfkörtlar som cancer kan sprida sig till.

¶↔ " ← ←←←% % ` % % ←)

Lymfkörtelutrymning betyder att alla lymfkörtlar i ena eller båda lumskena tas bort. Det behövs om de undersökningar som gjorts visar att cancer har spridit sig dit eller om det kan finnas risk för att den ska sprida sig.

Lymfkörtelutrymningen kan göras samtidigt som operationen i vulvan.

6 ` ↔ ← " ← ` ← % (" ←←←% " %%)

Ibland är det oklart om cancer har spridit sig trots de undersökningar som hittills har gjorts. Då kombineras vulvaoperationen istället med en operation där bara en eller några lymfkörtlar tas bort. De lymfkörtlarna kallas portvaktskörtlar eftersom cancer når dem först om sjukdomen sprider sig.

Portvaktskörtlarna skickas till laboratorium där de analyseras. Inga fler lymfkörtlar behöver tas bort om portvaktskörtlarna är utan cancer. Om det finns cancer i portvaktskörtlarna görs en lymfkörtelutrymning vid ett senare tillfälle.

Du får komma tidigare till sjukhuset den dagen du ska opereras i vulvan om en portvaktskörteloperation också ska göras. Då blir du undersökt så att läkaren vet vilken eller vilka lymfkörtlar som är portvaktskörtlar.

Ett ofarligt radioaktivt ämne och en blå färg sprutas in runt cancertumören. Därifrån sprider de sig till lymfkörtlarna på samma sätt som cancerceller. Det gör att läkaren kan se vilken eller vilka lymfkörtlar som är portvaktskörtlar.

Portvaktskörtel kallas också sentinel lymf node.

* " ` ← % %

Du får information i förväg om vad som ska hända under operationen. När du kommer till sjukhuset får du prata mer med kontaktsjuksköterskan, kirurgen och narkosläkaren så att du kan ställa fler frågor om du behöver det.

‘← ‘← % %

Hur länge du behöver stanna på sjukhuset beror på hur stor operationen var och hur du mår. De flesta behöver stanna en till tre dagar. Du behöver stanna tre till fem dagar om en lymfkörtelutrymning i ljumsken eller ljumskarna gjordes samtidigt som vulvaoperationen.

På sjukhuset får du hjälp att skölja och lufta operationsområdet några gånger varje dag för att det ska läka bra.

Du kan behöva antibiotika för att förebygga sårinfektioner. Du kan också få sprutor med blodförtunnande medel för att förebygga blodproppar.

En del behöver ha en [kateter i urinblåsan](#) efter operationen. Katetern behöver oftast vara kvar några dagar, ibland längre. Det varierar från person till person.

Du kan behöva en liten plastslang i ena ljumsken eller båda ljumskarna om du har opererat lymfkörtlarna. Det är för att blod och vätska ska kunna rinna ut från operationssåret. Det kallas dränering.

Dräneringen kan behöva sitta kvar även sedan du har lämnat sjukhuset. Du kan få en remiss till distriktssjuksköterskan som hjälper till med dräneringen och kan ta bort den när den inte längre behöver vara kvar. Det kan ta från några dagar till flera veckor.

Du får med dig recept på smärtlindrande läkemedel när du lämnar sjukhuset. Du tar läkemedlen om du behöver, men de flesta har inte så ont efter operationen.

Operationssåret kan behöva ses om flera gånger så att det läker bra. Läkningen kan ta två till sex veckor. Under den tiden bör du undvika att bada eller att ha sex som innefattar operationsområdet.

9 ← % %

[Strålbehandling](#) efter en operation behövs ibland för att ta bort cancerceller som kan ha blivit kvar. Då får du ofta strålbehandling varje vardag i fem till sex veckor. Varje behandlingstillfälle tar cirka 15 minuter.

Strålbehandling kan ibland vara ett alternativ till en operation för att ta bort cancertumören. Det gäller till exempel om cancertumören är stor eller om den sitter så att det är svårt att få med tillräckligt mycket av den friska vävnaden runt omkring. Det gäller också om cancertumören sitter nära ändtarmen eftersom det då finns risk att en operation skadar slutmuskeln så att du får [svårt att hålla tätt](#).

Du kan behöva behandling varje vardag i upp till sju veckor om du ska få strålbehandling istället för att opereras.

⇒ %% ⇒ ← % %

Strålningen känns inte, men efter en till två veckors behandling kan det börja svida och ibland bli sår där du får strålningen. Personalen hjälper dig att sköta huden. Du får skyddande och smärtlindrande salva.

Strålningen kan också göra att du får svårt att [hålla tätt om du blir kissnödig](#) och att du får lös avföring. Det finns läkemedel som lindrar.

Många blir trötta av att få strålbehandling. De flesta biverkningar går över eller mildras några veckor efter behandlingen.

↔ ←←

[Cytostatika](#) är olika läkemedel som hämmar cancercellerna. Du kan få cytostatika samtidigt som du får strålbehandling. Då gör cytostatikan att cancercellerna blir känsligare för strålningen.

⇒ %% ⇒ ↔ ←← % %

Behandlingen kan göra att du känner dig trött och illamående och får svårt att koncentrera dig. Blodvärdena kan påverkas så att du behöver [blodtransfusioner](#). Illamåendet kan förebyggas med läkemedel. Det finns flera sorter. Koncentrationssvårigheterna går ofta över efter behandlingen.

9 ←← " ` ←% ⇒ ` ` (" ` ` (← ` ←` % %

Om du röker är vinsterna många med att sluta inför en operation. Såren läker snabbare, blodcirkulationen och konditionen förbättras så att du fortare återhämtar dig.

Det bästa är att sluta röka helt, men om det inte lyckas så är det bra om du kan avstå från rökning helst åtta, men minst fyra veckor före operationen. Du bör också undvika att röka helst åtta, men minst fyra veckor efter operationen.

Prata med läkaren om du behöver hjälp och stöd att sluta röka.

Du bör också undvika att dricka alkohol fyra veckor före en operation för att minska risken för komplikationer. Du bör också undvika alkohol fyra veckor efter operationen.

[Läs mer om rökfri och alkoholfri operation.](#)

(← ` %←`

Du behöver gå på efterkontroller vid flera tillfällen i ungefär fem år när behandlingen är klar. En del behöver gå längre än fem år. Det är olika hur många efterkontroller som behövs men det är vanligt att gå oftare den första tiden.

Vid efterkontrollerna får du berätta hur du mår. Läkaren gör en gynekologisk undersökning och känner på ljumskarna.

Sök vård om du får nya besvär mellan efterkontrollerna eller sedan efterkontrollerna har upphört. Kontakta kvinnokliniken där du har gått på efterkontroll.

3 ← ` % ` ←

Cancern kan komma tillbaka i form av en ny cancertumör på ett annat ställe i vulvan. Då kan det gå att bli av med sjukdomen igen. Läkaren gör en ny utredning för att se vilken behandling som kan fungera. Det vanligaste är att bli opererad.

3 ← ` % %← ) ←←← ` ←

Om det inte går att bli av med cancern kan du få behandling med [cytostatika](#) som bromsar sjukdomen. Du får också den behandling du behöver för att lindra de besvär du kan ha. Det kallas [palliativ vård](#).

← %' ⇒ %% %' ←

All behandling för att ta bort cancern får du på någon av de sjukhuskliniker i Sverige som särskilt fokuserar på vulvacancer. Klinikens [kontaktsjuksköterska](#) kan hjälpa dig med praktiska frågor, till exempel om du bor långt ifrån kliniken och har en närstående som följer med.

Efterkontroller görs på din närmaste kvinnoklinik.

¶ ⇒ ← '← % %' %

Det är bra om du rör på dig så snart du kan efter behandlingen, men de första dagarna kan du behöva ta det litet försiktigt.

Vulvacancer och behandlingen av sjukdomen kommer att påverka ditt liv på något sätt. Hur stora förändringarna blir beror på vilken behandling du har fått, om du har andra sjukdomar och hur du mår i övrigt.

Vad du känner och hur du mår kan också variera. Det är olika från person till person men kan också förändras från en period till en annan. En del har besvär som kan vara som störst den närmaste tiden efter behandlingen. Andra besvär kan först mildras och sedan komma tillbaka.

Berätta för kontaktsjuksköterskan eller annan vårdpersonal om hur du mår. De allra flesta besvär finns det hjälp emot.

Här är några exempel på besvär och vilken hjälp som finns:

%% ` %<% % ` ⇒ %' % ` %<% %

Strålbehandlingen kan göra att du får inkontinens. Det betyder att det är svårt att hålla tätt. Du kan få [urininkontinens](#) eller [avföringsinkontinens](#).

En sjukgymnast kan hjälpa dig att träna upp muskulaturen så att du kan knipa om det behövs. Det finns läkemedel som lindrar besvären.

Det finns olika slags inkontinensskydd. Du kan få gratis inkontinensskydd via distriktssköterskan.

9 ⇄ ←← % ←

Möjligheten till sexuell stimulans kan påverkas, till exempel om hela eller delar av klitoris har opererats bort. Sjukdomen och behandlingarna kan också göra att du tänker annorlunda om dig själv och din kropp. En del tappar lusten därför att de känner sig oroliga eller nedstämda.

Det kan vara svårt att tala om den förändrade situationen. Det går att få hjälp, till exempel av en psykoterapeut eller en sexolog. Du kan få hjälp oavsett om du har partner eller inte.

Har du partner kan hjälpen handla om samtalsstöd för att ni ska kunna prata med varandra eller för att upptäcka nya sätt att vara tillsammans på. Du kan läsa mer i artikeln [cancer och sexualitet](#).

® ` %(“ ⇄ ⇒ %

Både operation och strålbehandling kan ge ärrläkningar som gör att slidöppningen blir trång. Då kan det bli svårare att ha samlag eller att bli undersökt.

Du kan förebygga besvären genom att använda en dilatator. Det är en stav som du för in i slidan. Du får den på kliniken där du har fått behandling. Det är bra om en läkare eller en sjuksköterska hjälper dig att prova ut dilatatorn så att du får rätt storlek. Du kan behöva byta storlek efter ett tag.

Det kan fungera att använda en massagestav men det är viktigt att den har rätt storlek för dig.

Strålbehandling kan sänka nivåerna av östrogen så att slemhinnorna blir torra och sköra. Det kan hjälpa med kräm eller slidpiller som innehåller östrogen. Att ta östrogen på det sättet påverkar inte cancersjukdomen.

¶⇄“ %(“ ⇄ ` %

Du kan få [lymfödem](#) om lymfkörtlarna har tagits bort. Det innebär att lymfvätska samlas. Det kan kännas svullet, spänt och tungt i ljumskarna och i benen eller nedre delen av magen och mot blygdbenet.

Lymfödem kan både förebyggas och behandlas, till exempel med kompressionsstrumpor, kompressionsbyxor eller massage. Du kan använda en trosa som sitter tätt för att lindra svullnaden.

/ “ ⇄ ← ‘ ⇄ ←

Många som har cancer känner sig mycket trötta. Det kan ha olika orsaker. Kanske får du inte i dig den energi du behöver, sjukdomen kan göra att ämnen skapas i kroppen som gör dig trött, behandlingarna kan orsaka trötthet. [Blodbrist](#), oro eller [depression](#) kan också göra att du känner dig väldigt trött.

Tröttheten gör att du inte blir utvilad fast du har sovit. Du kan bli mer lättirriterad och kanske orkar du inte med sådant som du brukar orka. Det kan påverka dina relationer.

Berätta för vårdpersonalen om du är väldigt trött. Se till att du får kunskap om tröttheten och vad den beror på. Om du har närstående är det bra att de också får information. Det kan hjälpa och ökar förståelsen från omgivningen.

Ibland kan motion i anpassade doser göra att du känner dig mindre trött. Annat som kan lindra är att ta flera korta vilopausar under dagen hellre än en enstaka, längre vilopaus. Det finns också läkemedel som kan hjälpa mot tröttheten.

* ⇄ ⇄ ⇄

Det är vanligt att könet är starkt förknippat med ens identitet. Sjukdomen och behandlingen kan orsaka känslor av förlust och sorg.

Du har rätt att få prata med en kurator eller psykolog om hur du känner. En del känner sig stärkta av kontakt med andra personer i samma situation. Du kan till exempel kontakta någon av de patientföreningar som finns. Här hittar du kontaktuppgifter för [råd och stöd vid cancer](#).

¶ ⇒ ⇒ ←←

Trots att det kan kännas svårt och att mycket kan bli annorlunda, har många en god livskvalitet efter behandlad vulvacancer.

+ ←←← ←← %

Det finns många olika sätt att reagera på ett cancerbesked. Du kan behöva gott om tid att tala med din läkare och annan vårdpersonal om vad beskedet innebär. Låt gärna en närstående följa med dig, om det är möjligt. Den närstående kan fungera som ett stöd och hjälpa till att minnas vad som har sagts.

Du kan be att få informationen nedskriven så att du kan läsa den i lugn och ro. Ställ frågor om du inte förstår. Du har rätt att få [information på ditt eget språk](#), om du inte talar svenska. Du har även rätt att få [tolkhjälp om du har en hörselnedsättning](#).

På många sjukhus finns särskilda sjuksköterskor som kallas [kontaktsjuksköterskor](#) som kan ge stöd och även hjälpa till med olika praktiska saker.

För många brukar det kännas lättare när behandlingen väl har börjat och de vet vad som ska hända.

← %' ← ' (

Kontaktsjuksköterskan eller sjukhusets kurator kan hjälpa dig om du behöver prata mer eller har frågor.

Du kan kontakta Cancerrådgivningen eller Cancerfonden eller till exempel en patientförening. Gyncancerförbundet är en förening för personer med gynekologisk cancer. Vulvacancer är en form av gynekologisk cancer.

[Här hittar du kontaktuppgifter och mer om hur du kan få råd och stöd vid cancer.](#)

% " ⇒ ` ' ⇒ ←

Ett minderårigt barn har rätt att få information och stöd utifrån sitt eget behov om en närstående är sjuk. Det är vårdens ansvar. Du kan få hjälp med vad du ska säga om du själv vill berätta för barnet. Ofta är det bra att göra barn så delaktiga som möjligt, oavsett deras ålder. Det betyder inte att du måste berätta allt.

Du kan läsa mer i texten [Att prata med barn när en förälder är allvarligt sjuk](#)

+ ←←⇒ % ← %

Ibland kan det vara svårt att vara närstående till någon som är sjuk. Kanske vill du som är närstående ge stöd samtidigt som du själv har en stark oro och mår dåligt. Det är mycket vanligt att det är så.

Pröva att låta andra människor i din närhet stötta dig. Det kan vara familjemedlemmar, vänner eller bekanta. Ofta blir det lättare för dem att hjälpa dig om du berättar hur det känns och visar om du är orolig och ledsen.

Du kan få hjälp av [kontaktsjuksköterskan](#) eller en kurator på sjukhuset om du är närstående och behöver stödjande samtal.

Här får du veta mer om att vara [närstående vid cancer](#).

` ⇒ %⇒

Du är viktigt att [du är delaktig i din vård](#) så mycket som möjligt. Vårdpersonalen ska berätta vilka behandlingsalternativ som finns. Personalen ska se till att du förstår vad de olika alternativen betyder, vilka biverkningar som finns och var du

kan få behandling. På så sätt kan du vara med och besluta vilken behandling som passar dig.

Du kan göra en vårdplan tillsammans med kontaktsjuksköterskan, läkaren och annan personal. Den ska svara på frågor som är viktiga för dig. Här kan du läsa mer om [kontaktsjuksköterskan och vårdplanen](#).

1 ↔ % “ %%

Du kan få en [ny medicinsk bedömning](#) om du känner dig osäker på om du får den vård och behandling som är bäst för dig. Då träffar du en annan läkare, oftast vid en annan specialistvårdsmottagning. Fråga din läkare om du vill veta mer om hur du kan få en ny medicinsk bedömning.

§ 8 6 9

[Min vårdplan – ditt stöd för delaktighet och trygghet i
cancervården](#)

§ 8 6 + 1 8 + 6 1 + / 9 8

[Statistik för gynekologisk
cancer](#)

Senast uppdaterad:

2022-11-11

Redaktör:

Susanna Schultz, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Pernilla Dahm Kähler, läkare, specialist i gynekologisk tumörkirurgi , Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Illustratör:

Kari Toverud, certifierad medicinsk illustratör

* % %) ` % ` % ←

Sjuksköterskan Sanna Wärn berättar vilka råd hon och hennes kolleger brukar ge till närstående vid cancer.

§ % ' ←% ⇒ ←%% ⇒ `

Medveten närvaro är en metod som kan användas för att hantera bland annat stress, oro och smärta. Metoden går ut på att du fokuserar på nuet med hjälp av dina sinnen och din andning.

← % ← ` “ % ← ` `) ←%

Du kan till exempel förnya recept och boka, omboka eller avboka tider. Olika mottagningar erbjuder olika tjänster.

↔↔↔↔↔ % ` ⇒

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

(

|

3

|

n ` %← ←

|

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).